

Drugshandelaren controleren nu ook de illegale handel in goud, tijgers en hardhout

Groene criminoloog Daan van Uhm deed onderzoek naar de georganiseerde misdaad die zich bezighoudt met natuurcriminaliteit. ‘Vrijwel niemand in Europa weet of zijn mooie hardhouten vloer in zijn huis van legale of illegale houtkap afkomstig is.’

Erik van Zwam 9 oktober 2023, 21:03

Tijgerwijn is wijn waar soms jarenlang tijgerbotten in hebben gelegen, of zelfs een volledig tijgerskelet in een tank met wijn. Een fles tijgerwijn kan qua prijs variëren van een paar honderd tot duizenden euro's. “Ik heb zelf van een tijgerhandelaar een fles gekregen die zo'n 400 euro waard is, een goedkoop exemplaar.” Een tijgerhuid doet al gauw tienduizend euro.

Aan het woord is Daan van Uhm, criminoloog gespecialiseerd in groene misdaad en verbonden aan de Universiteit Utrecht. Hij deed de afgelopen jaren onderzoek naar criminele organisaties die hun illegale handel diversifiëren. Naast drugs- of wapenhandel gaan ze ook in de illegale goudwinning, de kap van hardhouten bomen of het stropen en verhandelen van wilde diersoorten, zoals de tijger of de neushoorn.

Eind september verscheen zijn boek *Organized Environmental Crime*, In het Nederlands: Georganiseerde milieucriminaliteit. Hij onderzocht ter plekke zwarte markten en handelsplaatsen voor goud, bedreigde diersoorten en hardhout in Darién Gap in het oerwoud tussen Panama en Colombia in Zuid-Amerika, het Congobekken in Centraal-Afrika en de Gouden Driehoek in Zuidoost-Azië: de grensstreek van Myanmar, Laos en Thailand.

Casino midden in de wildernis

Het drielandenpunt tussen Thailand, Laos en Myanmar staat sinds het begin van de vorige eeuw al bekend als het walhalla voor opiumteelt en later ook om de methamfetamine- en crystal meth-productie. De Chinese misdaadsyndicaten, die deze handel exploiteren en de infrastructuur voor de smokkel in handen hebben, zagen de laatste vijftien jaar hun kans schoon door ook te duiken in de illegale handel in gestroopte dieren, die zeer profijtelijk bleek.

Zo stak Van Uhm met een boot van het Kings Romans Casino in Laos de Mekong-rivier over vanuit Thailand naar Laos. “Het enorme casino met hotel is midden in de wildernis neergezet met daaromheen een klein Chinatown met veel winkeltjes. Het trekt vooral zeer welgestelde Chinezen. In China is het verboden te gokken, maar hier is dat geen probleem. En uit alle uithoeken van de wereld lopen hier prostituees rond om de gasten te plezieren.” Hier zag hij ook de tijgerwijn worden geserveerd in het restaurant van het casino.

Alleen al in Laos zijn er circa dertien speciale economische zones, die meestal door Chinezen worden gerund en een vrijplaats zijn om alles dat is verboden te verhandelen. Bovenop het gebouw van het Kings Romans Casino, in zo'n zone in Laos, staat een lichtreclame met de kaart van China

met de betreffende zone in het rood eraan toegevoegd, alsof het een deel van China is. Er wordt alleen maar Chinees gesproken. De klok staat op Beijing-tijd. Alle betalingen van diners, bier, tijgerwijn, gokwinsten of andere illegale zaken vinden in de Chinese yuan plaats. Met dollars, Thaise bath, de Laotiaanse kip of de euro kan niet worden afgerekend.

Dierproducten komen van wilde en niet van gefokte dieren

Van Uhm viel op als enige witte man tussen al die Chinese bezoekers en ondernemers, maar is er inmiddels verschillende keren geweest. “In de hal van het casino worden producten van beschermde dieren illegaal verkocht, zoals tijgerwijn, hoorn van de neushoorn, berengal, schubben van het schubdier en nog veel meer. In het casino worden alleen producten van hoge kwaliteit verkocht, dus met de claim dat de dierproducten van wilde en niet van gefokte dieren komen. Goedkopere varianten zijn te koop in de shopjes rond het casino.”

De producten van wilde dieren worden gebruikt als medicijn, zoals de tijgerwijn die goed zou zijn tegen reuma en botgerelateerde aandoeningen, maar ook de algehele fysieke conditie zou verbeteren. Ook staat de aanschaf van dit soort extravagante producten symbool voor de rijkdom van de koper, legt Van Uhm uit. **Bewijs dat hoorn van de neushoorn, tijgerbotten of- penis, schubben en tal van andere dierlijke producten als medicijn zouden werken tegen kwalen is overigens nooit geleverd.** “Het heeft vooral een belangrijke symbolische waarde”, zegt Van Uhm.

Bij het Kings Romans Casino is ook een dierentuin. “De eerste keer dat ik er kwam zaten er zo’n 25 tijgers en 35 beren en geen andere dieren. De laatste keer zag hij alleen nog maar tijgers. **Je kunt de beesten daar uitzoeken om te kopen, om er tijgerwijn mee te maken of traditionele Chinese medicijnen, TCM.**”

De achterdeur voor de handel in wildproducten staat wijd open

De casino's zijn ook ideaal om crimineel geld wit te wassen. Ook daarom komen de bazen van de Chinese georganiseerde misdaad ernaartoe, legt Van Uhm uit. Als ze er toch zijn is zo'n gokpaleis een ideale plek om te netwerken en handel te drijven uit het zicht van de Chinese autoriteiten. De overheden in Laos en Myanmar bemoeien zich er al helemaal niet mee.

Wat de Chinese welgestelden in de casino's kopen aan dierproducten, weten de lokale smokkelbendes de grens over te krijgen naar China.

Beijing zegt hard op te treden tegen de smokkel van hoorn, schubben, tijgerpenissen en -huiden, berengal en ivoor. Als er partijen smokkelwaar op vliegvelden of havens worden gevonden, dan zorgt China voor genoeg publiciteit om te laten zien dat het land optreedt tegen de handel in wildproducten. **De voordeur zit dicht, maar de achterdeur, via onder meer de speciale economische zones in Laos en Myanmar, staat wagenwijd open voor dierproducten voor de TCM-industrie in China. In het Kings Romans Casino worden daarvoor de deals gemaakt, zegt Van Uhm.**

Het is volgens hem gevaarlijk dat deze criminele syndicaten zijn begonnen met drugs en nu in steeds meer andere illegale producten zitten. De opiumproductie is nog steeds de basis in de Gouden Driehoek. Arme boeren van bijvoorbeeld het Akha-volk in Myanmar telen de papaver op hun velden. Als die is geoogst nemen lokale militieën het product over en bezorgen die bij Chinese tussenhandelaren. "Ieder dorp heeft zo zijn Chinese opkoper", vertelt Van Uhm. Die persoon zorgt dat het bij de Chinese misdaatsyndicaten komt, die er opium van maken en het naar de consumentenmarkt brengen.

"Op een van mijn reizen ontmoette ik zo'n Chinese tijgerhandelaar. Ik wilde graag van alles van hem weten, vooral hoe het werkt. Ik ben de hele

dag bij hem geweest. De eerste twee uur dronken we alleen maar thee. Toen vroeg hij of ik mee ging jagen. Ik wilde dat niet, dus gingen we vissen in een groot meer dat bij zijn landgoed hoorde en kwamen we uiteindelijk aan de praat. Aan het einde van de dag kreeg hij een bericht waar hij een nieuwe partij tijgerbotten kon komen ophalen.”

Sinds een jaar of tien worden de Akha en andere volken ertoe aangezet na de oogsttijd **het geweer ter hand te nemen en te gaan jagen op beren en grote katachtigen**. Zo is er door de jaren heen een hechte relatie ontstaan tussen de lokale bergvolken in de Gouden Driehoek en de grote misdaadorganisaties, met de casino's als handelsplaats.

Hetzelfde zag Van Uhm in Congo en Darién Gap. In Afrika is er een hechte relatie tussen lokale gemeenschappen en milities, die samen verdienen aan de illegale houtkap van mahonie en de winning van zeldzame metalen en mineralen. In Zuid-Amerika is er een symbiotische relatie tussen een van de meest gevaarlijke drugsbendes, de Clan del Golfo en de lokale bevolking, waardoor naast drugs ook illegale goudwinning en houtkap interessant zijn. In alle gevallen heeft de ontbossing grote ecologische gevolgen. Dat is ook in ernstige mate in de Gouden Driehoek het geval.

Iets dat illegaal begon wordt langzaam legaal

Na jaren van onderzoek constateert Van Uhm dat dit soort misdaadsyndicaten inmiddels globale netwerken zijn geworden, die in de meest uiteenlopende illegale waar handelen, omdat ze de infrastructuur hebben om drugs, hout, goud, mineralen en wildlife te verplaatsen. Ze hebben vrachtwagens, boten en vliegtuigen in handen voor vervoer. Ze hebben corrupte douaniers en ambtenaren in hun zak. “Bovendien is het vaak schimmig wat illegaal is. Iets dat illegaal begon, zoals gekapt

hardhout, wordt onderweg langzaam legaal. Zo weet vrijwel niemand in Europa of zijn mooie hardhouten vloer in zijn huis van legale of illegale houtkap afkomstig is. Illegaal of legaal is een grijs gebied dat nog veel te weinig in kaart is gebracht. Ondertussen wordt de natuur massaal vernietigd om er grote winsten uit te halen. Hetzelfde verhaal geldt ook voor die mooie gouden trouwring. Is dat eerlijk goud of door malafide praktijken gewonnen door de maffia in natuurgebieden ergens in de wereld.”

Groene criminaliteit is een nieuw gebied waar nog veel niet strafbaar is, of waar lichte straffen op natuurdelicten staan en waar nauwelijks iets aan opsporing wordt gedaan. Van Uhm pleit ervoor dat het op grootschalige wijze vernietigen van natuur, dat ook wel ecocide wordt genoemd, internationaal strafbaar wordt en daardoor beter kan worden aangepakt.

Zijn volgende onderzoeksproject gaat over die verhouding illegaal en legaal en over de rol van corruptie, handhaving en financiering van deze praktijken in de groene misdaad. Hij wil ook verder inzoomen op het groenwassen van hout, gestroopt wildlife, illegaal gewonnen mineralen en metalen. En dan volgt er weer een boek, maar dat verschijnt pas na intensief onderzoek.